

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie przyszłości rolnictwa na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych (regiony górskie, wyspiarskie i ultraperyferyjne)

(2006/C 318/16)

Dnia 19 stycznia 2005 r. Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny postanowił, zgodnie z art. 29 ust. 2 regulaminu wewnętrznego, sporządzić opinię *sprawie przyszłości rolnictwa na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych (regiony górskie, wyspiarskie i ultraperyferyjne)*.

Sekcja ds. Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Środowiska Naturalnego, której powierzono przygotowanie prac Komitetu w tej sprawie, przyjęła swoją opinię 11 lipca 2006 r. Współsprawozdawcami byli Gilbert BROS oraz Joan CABALL I SUBIRANA.

Na 429. sesji plenarnej w dniach 13-14 września 2006 r. (posiedzenie z dnia 13 września 2006 r.) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny stosunkiem głosów 173 do 6 — 16 osób wstrzymało się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Wnioski i zalecenia

1.1 EKES uważa za niezbędne uznanie istnienia obszarów o niekorzystnych warunkach naturalnych (regiony górskie, wyspiarskie i ultraperyferyjne) w kontekście zarówno publicznym jak i politycznym, co umożliwi opracowanie konkretnych strategii przynoszących efekty zgodne z rzeczywistymi potrzebami tych regionów.

1.2 W sytuacji, gdy toczą się negocjacje pomiędzy Komisją Europejską a europejskimi regionami lub państwami członkowskimi na temat programów rozwoju obszarów wiejskich i programów konkurencyjności regionalnej, Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny pragnie podkreślić znaczenie i potrzeby rolnictwa na obszarach o niekorzystnych warunkach naturalnych (regiony górskie, wyspiarskie i ultraperyferyjne).

1.3 Mając na uwadze te niekorzystne warunki, Komitet wzywa Komisję Europejską do zaproponowania polityki, która byłaby w sposób autentyczny właściwa dla tych obszarów, przez co można byłoby skoordynować różne stosowane obecnie strategie i doprowadzić do synergii pomiędzy istniejącymi działaniami.

1.4 Jakkolwiek drugi filar WPR, tzn. rozwój obszarów wiejskich, jest niezbędny, a zatem stanowi zasadniczy priorytet polityczny, należy stwierdzić, że był on jedną z głównych zmiennych, które można było dostosowywać z zamiarem osiągnięcia porozumienia w sprawie perspektywy finansowej. Z uwagi na ograniczenie środków budżetowych, Komitet wzywa Komisję oraz Radę do skierowania środków na rozwój obszarów wiejskich do obszarów najsłabszych, znajdujących się w największej potrzebie; innymi słowy, do obszarów dotkniętych trwałymi utrudnieniami naturalnymi.

1.5 Komitet wzywa Komisję i państwa członkowskie, do zapewnienia przy opracowywaniu programów rozwoju obszarów wiejskich i programów regionalnych w ramach funduszy strukturalnych, że programy te będą komplementarne

i spójne w odniesieniu do obszarów o niekorzystnych warunkach naturalnych.

1.6 EKES proponuje, aby w regionach wyspiarskich i ultraperyferyjnych popierać formy współpracy zbliżone do istniejących już platform, takich jak np. Euromontana, poświęconych promocji regionów górskich. Współpraca ta powinna dotyczyć zwłaszcza zagadnień polityki rolnej i odbywać się przy aktywnym udziale społeczeństwa obywatelskiego.

1.7 Uwzględniając trudną sytuację rolnictwa w tych regionach oraz jego znaczenie, EKES uważa, że utworzenie europejskiego centrum monitorowania tych obszarów (górkich, wyspiarskich i ultraperyferyjnych) jest sprawą najwyższej wagi. Chodzi tutaj o opracowanie europejskiej wizji rolnictwa na tych obszarach jako punktu odniesienia dla śledzenia i analizowania stanu rolnictwa na tych obszarach oraz rozpowszechniania informacji na ten temat, a także o stworzenie miejsca spotkań, refleksji i dialogu pomiędzy władzami administracyjnymi, społeczeństwem obywatelskim a różnymi organizacjami europejskimi, w którym powstają inicjatywy europejskie mające na celu utrzymanie i rozwój rolnictwa na tych obszarach.

1.8 EKES pragnie jednak podkreślić, że poza regionami górkimi, wyspiarskimi i ultraperyferyjnymi, o których mowa w niniejszej opinii, istnieje wiele innych regionów z niekorzystnymi warunkami dla rolnictwa — z podobnymi utrudnieniami w zakresie lokalizacji terenów uprawnych, kosztów produkcji i warunków klimatycznych. Dotyczy to zarówno tzw. „innych regionów o niekorzystnych warunkach”, jak i „regionów o specyficznych utrudnieniach”. Obszarów tych dotyczyć będzie kolejna opinia EKES-u.

1.9 Określenie innych regionów o niekorzystnych warunkach naturalnych powinno też zasadniczo opierać się na obiektywnych trudnościach, na jakie napotyka się podczas prowadzenia działalności rolniczej. Należy jednak w dostatecznym stopniu uwzględnić także specyfikę regionalną.

2. Uzasadnienie

2.1 Kontekst opinii

- Opinia EKES-u w sprawie przyszłości regionów górskich w UE ⁽¹⁾;
- Opinia EKES-u w sprawie rozwoju obszarów wiejskich ⁽²⁾;
- Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 6 września 2001 r. w sprawie dwudziestopięciolecia stosowania wspólnotowego prawodawstwa w dziedzinie rolnictwa górskiego ⁽³⁾;
- Opinia EKES-u w sprawie regionów peryferyjnych ⁽⁴⁾;
- Opinia EKES-u w sprawie regionów peryferyjnych ⁽⁵⁾;
- Opinia EKES-u w sprawie problemów rolnictwa w regionach i na wyspach peryferyjnych Unii Europejskiej ⁽⁶⁾.

3. Część wspólna: obszary o niekorzystnych warunkach naturalnych

3.1 Przepisy dotyczące rozwoju obszarów wiejskich i polityki regionalnej zostały już przyjęte. Podział środków nie był łatwym zadaniem ze względu na zmniejszenie puli środków przeznaczonych na realizację tej polityki. Porozumienie w sprawie perspektywy finansowej na lata 2007-2013 przyniosło zmniejszenie sum przeznaczonych na rozwój obszarów wiejskich w starych państwach członkowskich oraz większe rozproszenie środków przyznanych na politykę regionalną.

3.2 Po wielu latach niektóre regiony górskie i ultraperyferyjne o stałych trudnościach wynikających z warunków naturalnych zostały uwzględnione we wspólnej polityce rolnej i w polityce regionalnej, nie dotyczy to jednak regionów wyspiarskich.

3.2.1 Regiony górskie mają duże znaczenie w kontekście europejskim: zajmują 1/3 terytorium Europy i mieszka w nich około 18 % ludności 25 państw członkowskich UE. Wraz z przystąpieniem Rumunii i Bułgarii, w granicach UE znajdują się rozległe obszary górskie. Europejskie regiony górskie są niezwykle zróżnicowane, zarówno jeśli chodzi o ich cechy fizyczne, takie jak topografia i klimat, jak i zagadnienia społeczno-gospodarcze, np. demografia, dostępność czy połączenia z sąsiednimi obszarami. Różnią się one także pod względem sposobu użytkowania ziem, znaczenia rolnictwa, poziomu spójności społecznej oraz, co ważniejsze, poziomu rozwoju gospodarczego.

3.2.2 Definiując wyspę EUROSTAT opiera się na następujących pięciu kryteriach: 1) wyspa musi mieć obszar przynajmniej 1 km²; 2) odległość między wyspą a kontynentem musi wynosić przynajmniej jeden kilometr; 3) na wyspie musi mieć stałe miejsce zamieszkania populacja złożona z co najmniej 50

mieszkańców; 4) wyspa nie może mieć stałego połączenia z kontynentem oraz 5) na wyspie nie może znajdować się żadna stolica państwa unijnego.

3.2.3 Definicja „wyspy” w rozumieniu Eurostatu nie obejmuje żadnej wyspy, na której znajduje się stolica państwa UE. Przed rozszerzeniem Unii z definicji tej wyłączone były zatem Wielka Brytania i Irlandia. Tymczasem dwie stosunkowo małe wyspy — Cypr i Malta — stały się państwami członkowskimi od maja 2004 r. EKES proponuje zmianę tej definicji w taki sposób, aby obejmowała ona te dwa nowe państwa członkowskie. Fakt ten ujęto już we wniosku w sprawie nowych funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności, a także w Traktacie ustanawiającym Konstytucję dla Europy, który zawiera zapis w tej sprawie.

3.2.4 Regiony ultraperyferyjne — tzn. francuskie departamenty zamorskie, Azory, Madera i Wyspy Kanaryjskie — są pełnoprawnymi członkami Unii Europejskiej, równocześnie jednak posiadają wyjątkowe i szczególne właściwości. Choć regiony te znajdują się w podobnej sytuacji, w każdym z nich występuje szereg czynników natury geograficznej, fizycznej i historycznej, które oddziałują w sposób znaczący na ich rozwój społeczno-gospodarczy.

3.2.5 Inne specyficzne obszary o mniejszej powierzchni, takie jak obszary podmiejskie ⁽⁷⁾ tereny podmokłe czy poldery, mogą stanąć w obliczu szczególnych trudności, którym należy poświęcić specjalną uwagę w ramach bardziej zdecentralizowanej realizacji strategii europejskich. Komitet mógłby zająć się tymi aspektami w jednej ze swoich późniejszych opinii.

3.3 Obszary, o których mowa w niniejszej opinii, dotknięte są trwałymi utrudnieniami wynikającymi z warunków naturalnych, jak izolacja, które zwiększają koszty wprowadzania produktów na rynek, koszty zaopatrzenia i usług oraz utrudniają dostęp do rynków. Ponadto powodują wyższe koszty infrastruktury, transportu i energii.

3.4 Dlatego też szczególnie ważną kwestią jest utrzymanie działalności rolniczej na obszarach, gdzie występują utrudnienia, w trosce o rozwój gospodarczy, życie społeczne, dziedzictwo kulturowe (rolnicy stanowią znaczną część ludności na tych obszarach), równowagę rozwoju terytorialnego i środowisko naturalne.

3.5 Niedawne liczne i radykalne zmiany WPR z pewnością wpłyną na zrównoważony rozwój wszystkich regionów europejskich, a zwłaszcza obszarów o niekorzystnych warunkach naturalnych, w wyniku osłabienia drugiego filaru w odniesieniu do starych państw członkowskich. Zmiany można postrzegać jako odzwierciedlenie dwoistych tendencji: z jednej strony stanowią odpowiedź Europy na negocjacje prowadzone w ramach WTO (Światowej Organizacji Handlu) i dążenie do poprawy konkurencyjności na rynkach międzynarodowych. Z drugiej zaś strony stanowią przejaw niepopartej faktami chęci zwiększenia wsparcia na ochronę środowiska naturalnego, dobrostan zwierząt i obszary wiejskie.

⁽¹⁾ DzU C 302 z 14.3.2003, sprawozdawca: Jean-Paul Bastian

⁽²⁾ DzU C 302 z 7.12.2004 i CESE 251/2005, DzU C 234 z 22.9.2005, sprawozdawca: Gilbert Bros

⁽³⁾ INI2000/2222, DzU C 72 z 21.3.2001

⁽⁴⁾ DzU C 221 z 17.9.2002, sprawozdawca: Philippe Levaux

⁽⁵⁾ DzU C 24 z 31.1.2006, sprawozdawca: Margarita López Almendáriz

⁽⁶⁾ DzU C 30 z 30.1.1997, sprawozdawca: Leopoldo Quevedo Rojo

⁽⁷⁾ DzU C 74 z 23.3.2005

3.6 Teoretycznie celem reformy WPR z 2003 r. była poprawa konkurencyjności oraz dostosowanie produkcji rolnej do potrzeb rynku. Jednakże kierowanie się jedynie logiką rynkową doprowadziłoby do likwidacji rolnictwa na obszarach dotkniętych utrudnieniami; stąd też konieczna jest aktywna polityka w celu utrzymania działalności rolniczej w takich regionach.

3.7 Niełatwo jest oszacować wpływ reformy pierwszego filaru, przyjętej 29 września 2003 r., wraz z jej zasadami oddzielenia płatności od produkcji, spełniania połączonych warunków oraz modulacji, ponieważ państwa członkowskie i regiony podjęły różne decyzje strategiczne co do kierunku, który należy obrać. Wydaje się jednak, że reforma niesie ze sobą ryzyko, iż niektóre rodzaje produkcji zostaną zaniechane i/lub przeniesione (ponieważ produkcja nie jest wymogiem otrzymania pomocy bezpośredniej), np. w przypadku chowu i opasu zwierząt.

3.8 W okresie, gdy Komisja prowadzi z europejskimi regionami i państwami członkowskimi negocjacje na temat programów rozwoju obszarów wiejskich i polityki regionalnej, szczególną uwagę należy poświęcić obszarom dotkniętym trwałymi utrudnieniami naturalnymi, w celu zapewnienia spójności terytorialnej mającej kluczowe znaczenie dla powodzenia strategii lizbońskiej. Polityka publiczna oparta wyłącznie na strategiach poprawy konkurencyjności byłaby zaprzeczeniem wyznaczonych celów. Wydaje się jednak, że niektóre spośród państw członkowskich zamierzają pójść w tym kierunku.

3.9 Rolnictwo musi nadal stanowić gospodarczą działalność opartą na chęci prowadzenia interesów. Nie oznacza to przekształcenia obszarów o niekorzystnych warunkach w skanseny praktyk rolnych, lub w obszary, na których środowisko naturalne jest jedynym lub podstawowym priorytetem. Sektor rolniczy zdołał rozwinąć się i zmodernizować tak, aby sprostać oczekiwaniom konsumentów i społeczeństwa. Należy kontynuować to dynamiczne podejście w celu jak najlepszego wykorzystania zdolności rolników do innowacji i przedsiębiorczości. Aby zapewnić gospodarczą rentowność obszarów o niekorzystnych warunkach, rolnictwo na tych terenach musi pozostać wydajne i pozwolić sektorowi rolno-spożywczemu na rozwinięcie się w oparciu o miejscową produkcję. Pomoc publiczna dla regionów ma tu do spełnienia szczególną rolę.

4. Regiony górskie

4.1 **Wstęp:** Specyfika rolnictwa na terenach górskich oraz wyzwania związane z rozwojem obszarów wiejskich

4.1.1 Europejskie **rolnictwo na terenach górskich** wyróżnia szereg specyficznych cech. Mimo iż regiony górskie w Europie nie są jednakowe ani pod względem środowiska naturalnego, gleby i klimatu, ani z perspektywy gospodarczo-społecznej, posiadają podobne ograniczenia (utrudnienia) dla rolnictwa w postaci stromych zbocz, nierówności terenu

i surowego z reguły klimatu. Ograniczenia te zawężają zakres możliwej działalności produkcyjnej do pasterstwa i hodowli zwierząt. Czynniki te utrudniają także dostosowanie działalności rolniczej w tych regionach do warunków konkurencji oraz pociągają za sobą wzrost kosztów, co uniemożliwia uzyskiwanie w jej ramach konkurencyjnych produktów o niskich cenach. Jednakże z drugiej strony tego rodzaju rolnictwo jest w wielu aspektach korzystne dla zrównoważonego rozwoju obszarów górskich.

4.1.2 Problemy rozwoju obszarów wiejskich w regionach górskich dotyczą przede wszystkim niedostatku gruntów nadających się do uprawy, konkurencji z innymi rodzajami działalności, jak np. leśnictwem i urbanizacją, porzucania gruntów rolnych, zarastania krajobrazów, rozwoju turystyki, dostępności (lub izolacji), usług użyteczności publicznej oraz zarządzania zasobami wodnymi i naturalnymi, a w szczególności ochrony różnorodności biologicznej. Problemy te wynikają także z faktu, że gospodarka rolna i leśna odgrywają pozytywną rolę z punktu widzenia bezpieczeństwa dóbr i osób w walce z naturalnymi zagrożeniami, jak np. osunięcia gruntu, powódzie, lawiny lub pożary.

4.2 Potrzeba zharmonizowanej unijnej definicji

Przypomnienie stanowiska zajętego w opinii EKES-u w sprawie przyszłości regionów górskich w UE ⁽⁸⁾:

Między państwami członkowskimi istnieją znaczne rozbieżności [w klasyfikowaniu terenów górskich]. Dlatego też zachowując w określonym zakresie zasadę pomocniczości przy ostatecznym wyznaczeniu tych obszarów, należałoby równocześnie ujedynolnić pojęcie obszarów górskich poprzez dostosowanie obecnie obowiązującej unijnej definicji oraz wyznaczenie zakresu dla wszystkich trzech kryteriów (stopnia nachylenia wysokości i klimatu).

4.2.1 Raport opracowany przez Europejski Trybunał Obrachunkowy i analiza zlecona przez Komisję Europejską, zatytułowana *Mountain Areas in Europe: Analysis of mountain areas in EU member states, acceding and other European countries* [Obszary górskie w Europie: analiza obszarów górskich w państwach członkowskich UE i pozostałych państwach europejskich], opublikowana w internecie w styczniu 2004 r. pod adresem: http://europa.eu.int/comm/regional_policy/sources/docgener/studies/study_en.htm. może pomóc Komisji w opracowaniu zharmonizowanej definicji obszarów górskich.

4.3 Unia Europejska powinna wypracować szczególną politykę na rzecz terenów górskich

4.3.1 Rolnictwo na terenach górskich wywiera jedyny w swoim rodzaju wpływ na środowisko naturalne i same grunty górskie. Działalność rolników zapewnia istotne korzyści lokalnej gospodarce, środowisku naturalnemu i całemu społeczeństwu.

⁽⁸⁾ Patrz: przypis 1

Określane są one jako „pozytywne skutki uboczne” rolnictwa lub czynniki decydujące o jego „wielofunkcyjnym charakterze”. W rzeczywistości rolnictwo stanowi skuteczną formę zagospodarowania gruntów i zarządzania zasobami naturalnymi; jest ono także kluczowym elementem kształtowania krajobrazu. Aspekty te są szczególnie ważne w regionach górskich z powodu znacznych zasobów wody, specyficznej różnorodności biologicznej terenów górskich oraz zainteresowania turystów praktycznie wszystkimi obszarami górskimi. Co więcej, rolnictwo w regionach górskich przyczynia się do zachowania niektórych gatunków roślin i zwierząt albo dzięki ich bezpośredniemu wykorzystaniu (rasy bydła lub owiec eksportowane na cały świat ze względu na swój tradycyjny koloryt lokalny lub szczególne gatunki roślin, jak np. kwiaty służące do wyrobu perfum oraz niektóre zboża odkrywane na nowo przez konsumentów), albo poprzez działalność rolną (zachowanie hal itp.). Zapewnia także istnienie na rynku szerokiego wachlarza produktów rolnych i żywnościowych, dostarczając oryginalnych i dobrze znanych produktów regionalnych, które poddane są mniejszej konkurencji, co pozwala na zachowanie tradycyjnego *know-how*. Na koniec, przyczynia się do zwiększenia zatrudnienia na obszarach wiejskich oraz jest ściśle związane z działalnością pozarolniczą, gdyż w wielu regionach odsetek osób wykonujących więcej niż jedno zajęcie jest dość wysoki.

4.3.2 O ile nie uświadomimy sobie, że te pozytywne skutki uboczne można obrócić w przychody ze świadczonych usług, co obecnie na ogół nie ma miejsca, zmniejszenie pomocy dla rolników gospodarujących w regionach górskich wywarłoby natychmiastowy wpływ na tychże rolników, przyspieszając porzucanie gospodarstw rolnych a tym samym ograniczając ich rolę w zakresie utrzymania krajobrazu. Kwestia ta jest przedmiotem ogólnego zainteresowania i dotyczy zarówno decydentów politycznych jak i całego społeczeństwa. Nie wolno jej ignorować, jeśli rozwój zrównoważony ma być rzeczywiście priorytetem.

4.3.3 Potrzeba zachowania wydajnej produkcji rolnej w regionach górskich jest szczególnie ważna dla gospodarki wiejskiej w celu umożliwienia przemian strukturalnych, i tym samym stworzenia na tych obszarach wartości dodanej, równoznacznej z zatrudnieniem, wzrostem itp. Co więcej, produkty pochodzące z obszarów górskich stanowią często integralną część bogatego dziedzictwa kulturowego, którego przetrwanie zależy od miejscowych produktów, jak w przypadku sera *artisan* z Margeride⁽⁹⁾, który jest przyczyną święta *artisan*, sera z Mahon czy też *anyżu* w Rute itp.

4.3.4 Rolnictwo górskie napotyka szereg specyficznych i trwałych ograniczeń. Realizacja pierwszego filaru WPR, który tradycyjnie opierał się na poziomach produkcji rolnej oznaczających obszary górskie otrzymywały w ten sposób mniej pomocy w ramach pierwszego filaru niż obszary nizinne. W praktyce pomoc w ramach drugiego filaru jest równorzędna pod względem wielkości z pomocą udzielaną tym obszarom w ramach pierwszego filaru. Szczególna polityka wobec obszarów wiejskich musi zapewnić branie pod uwagę w sposób całościowy i konsekwentny specyficznych problemów, przed jakimi

stoją gospodarstwa górskie, odnoszących się zarówno do rolnictwa jak i do pasterstwa. Polityka ta wychodzi z założenia, że społeczeństwo musi zaopatrzyć się w środki na rzecz promocji dynamicznego rolnictwa górskiego, które byłoby przez to zdolne do realizacji zadań związanych z produkcją rolną i zachowaniem krajobrazu, które uważa się za niezbędne dla zagospodarowania przestrzennego i przyszłego rozwoju tych obszarów.

4.3.5 W ramach europejskiej sieci rozwoju obszarów wiejskich, Komitet wzywa Komisję do ustanowienia tematycznej grupy roboczej do spraw związanych z obszarami górskimi.

4.3.6 Obszary górskie w basenie Morza Śródziemnego dotknięte są nie tylko typowymi niekorzystnymi warunkami naturalnymi, ale także wynikającymi z klimatu śródziemnomorskiego (takimi jak susze, pożary lasów, huragany, itp.). Te szczególne cechy charakterystyczne powinny się uwzględnić na szczeblu europejskim, tak aby można było dostosować odpowiednie środki na szczeblu regionalnym.

4.4 Priorytetowe traktowanie obszarów górskich przy rozdzielaniu środków w ramach drugiego filara

4.4.1 Podczas gdy środki budżetowe przeznaczone na rozwój wiejski maleją lub pozostają na tym samym poziomie w starych państwach członkowskich, a nowe państwa członkowskie chciałyby skierować te środki do obszarów wykazujących największą rentowność w krótkim okresie, Komisja Europejska musi zapewnić, że unijne środki napłyną do obszarów dotkniętych trwałymi utrudnieniami naturalnymi czyli tam gdzie są one stale potrzebne.

4.5 Pomoc dla rolnictwa na terenach górskich powinna ulec konsolidacji

4.5.1 Rekompensaty z tytułu trudnych warunków naturalnych, a w konsekwencji także wyższych kosztów produkcji są najważniejszym sposobem wsparcia rolnictwa na obszarach górskich. Nikt nie kwestionuje dzisiaj ich znaczenia, nawet jeśli dostępne w ich ramach środki finansowe nie pozwalają na spełnienie zakładanych celów.

4.5.2 Warunki produkcji rolnej na obszarach górskich charakteryzują się zasadniczo poważnymi ograniczeniami związanymi z wysokością, nachyleniem terenu, opadami śniegu oraz problemami z komunikacją. Ograniczenia te wywołują dwojakie skutki w zależności od systemu produkcji i natężenia występujących trudności: z jednej strony wzrastają koszty wyposażenia (budynków i materiałów) i transportu, z drugiej zaś zmniejsza się wydajność niektórych czynników (ziemia, kapitał, praca).

4.5.3 Niższa wydajność czynników produkcji rolnej w regionach górskich związana jest ze zmniejszeniem czasu wegetacji, który z 8 miesięcy na równinach skrócony zostaje do niecałych 6 miesięcy na wysokości 1000 metrów. Oznacza to, iż do nakarmienia zwierząt potrzeba co najmniej o 1/3 paszy więcej i to w dodatku na terenach, które i tak są mniej wydajne w przeliczeniu na jednostkę paszy.

⁽⁹⁾ Więcej informacji na temat tego sera można znaleźć na stronie: <http://www.artisoudemargeride.com/>

4.5.4 Głównym mechanizmem realizacji tych celów są dopłaty wyrównawcze dla obszarów o niekorzystnych warunkach. Pożądane byłoby wprowadzenie limitu wysokości dopłat ograniczającego dalszą rozbudowę gospodarstw, które osiągnęły już średnie lub duże rozmiary, w celu utrzymania wystarczającej liczby gospodarstw, co pozwoli uniknąć opuszczania tych terenów.

4.6 Inne środki wspierające rolnictwo na terenach górskich

4.6.1 Polityka ekstensywnego wypasu

4.6.1.1 W poprzednich okresach programowania środki rolno-środowiskowe pomagały realizować politykę wspierania wolnego wypasu na obszarach ekstensywnego rolnictwa. Należy kontynuować działania w tym kierunku przy pomocy prostych środków, które są jednocześnie dostępne dla dużej liczby hodowców, uzupełniając je środkami skierowanymi na tereny o określonych problemach z ochroną środowiska.

4.6.1.2 Ograniczenie wsparcia rolno-środowiskowego dla tego typu obszarów miałooby w rzeczywistości efekt przeciwny do założonych celów w tym sensie, że w sposób niemal nieunikniony prowadziłoby do zaniku hodowli na tych terenach i ich przekształcaniu w nieużytki, co utrudniałoby zapobieganie zagrożeniom naturalnym, ograniczałoby wielofunkcyjną rolę tych terenów i niekorzystnie wpływałoby na różnorodność biologiczną. Należy jednocześnie zauważyć, że tak czy inaczej środki wsparcia rolno-środowiskowego jakie wejdą w życie w 2007 r. będą bardziej selektywne niż w przeszłości, ponieważ obecnie zawierać będą obowiązkową nierfundowaną sumę, związaną ze spełnianiem połączonych warunków (*cross compliance*).

4.6.2 Wsparcie inwestycji

4.6.2.1 Wyższe koszty budownictwa w regionach górskich łączą się z licznymi czynnikami, takimi jak: odporność na opady śniegu i potężne wiatry oraz dobra izolacja, znacznie większe roboty ziemne, konieczność utrzymywania zwierząt w stajniach przez dłuższy czas, co wymaga przechowywania większych ilości paszy i nawozu. Wyższe koszty mechanizacji spowodowane są specyfiką materiałów potrzebnych do pracy w stromym terenie oraz ich zużyciem w wyniku warunków klimatycznych. Podobnie jak w przypadku rekompensat za niekorzystne warunki naturalne wsparcie dla inwestycji jest podstawowym warunkiem dla przetrwania gospodarstw i powinno się ją zintensyfikować na obszarach górskich.

4.6.3 Zachęcanie młodych ludzi do działalności rolniczej oraz dopłaty do kredytów

4.6.3.1 Zgodnie z powszechną tendencją panującą w całym rolnictwie, także w rolnictwie na terenach górskich zmniejsza się liczba osób podejmujących ten rodzaj działalności, z uwagi na jej uciążliwy charakter, brak perspektyw na przyszłość i

wymóg dużych nakładów kapitałowych. W regionach górskich, tak jak na innych obszarach, na trzech rolników zaprzestających działalności tylko jeden znajduje następcę.

4.6.3.2 Tym niemniej na obszarach górskich, z uwagi na szczególną wrażliwość systemów rolnictwa na tych terenach oraz wyższy poziom niezbędnych inwestycji w porównaniu z obszarami nizinnymi, zachęcanie kolejnych pokoleń do zastępowania rolników odchodzących z zawodu i podejmowania działalności rolniczej ma większe znaczenie niż na innych obszarach. Kwestia ta dotyczy bezpośrednio rolnictwa, jednak ma też bardzo duże znaczenie dla interesu ogólnego, co już powyżej podkreślono.

4.6.4 Rekompensata z tytułu wyższych cen usług

4.6.4.1 Wyższe koszty usług (sztuczne zapłodnienie, żniwa) wywołane są w dużym stopniu mniejszą gęstością kolonizacji obszarów górskich, co wydłuża czas transportu, oraz samymi warunkami transportu, które są trudniejsze niż na innych obszarach, powodując tym samym szybsze zużycie pojazdów. W celu zachowania rolnictwa na terenach górskich, należy wspierać te usługi, w szczególności skup mleka, którego koszty ponoszą obecnie rolnicy. W kontekście terenów górskich, argument, że tego typu wsparcie zmniejsza konkurencję nie można uznać za uzasadniony, ponieważ reguła rynkowych nie stosuje się w każdym obszarze w ten sam, niezróżnicowany sposób.

4.6.5 Wsparcie dla przemysłu spożywczego

4.6.5.1 W celu zagwarantowania jak największej opłacalności działalności rolniczej na terenach górskich, niezbędny jest dostęp w najbliższej okolicy do infrastruktury niezbędnej dla przetwórstwa przemysłowego i wprowadzania na rynek. Jednakże również przemysł spożywczy odczuwa negatywne skutki ograniczeń związanych z górkim położeniem: odległością od rynków, wyższymi kosztami transportu oraz wyższymi kosztami budownictwa i utrzymania. Polityka ta prowadziłaby też do tworzenia nowych miejsc pracy, co jest szczególnie ważne w regionach wiejskich.

4.6.5.2 Dlatego właściwe i niezbędne jest stałe wspieranie tych działań. Przemysł spożywczy musi zyskać szeroki dostęp do pomocy regionalnej.

4.6.6 Wsparcia dla agroturystyki

4.6.6.1 Agroturystyka jest wysoce rozwinięta w niektórych europejskich regionach górskich, np. w Austrii, i dostarcza dodatkowego źródła dochodów, przyczyniając się tym samym do przetrwania gospodarstw. Na odwrót, atrakcyjne krajobrazy i kultura, w dużym stopniu ukształtowane przez rolnictwo, są warunkiem rozwoju turystyki na tych obszarach (i to nie tylko w ramach gospodarstw rolnych).

4.6.7 Poparcie dla Europejskiej karty górskich produktów spożywczych wysokiej jakości (European Charter for Mountain Quality Food Products)

4.6.7.1 Większość górskich gospodarstw rolnych nie może konkurować z gospodarstwami nizinnymi poprzez sprzedaż masowych, standardowych towarów po tej samej cenie (lub często po niższej cenie, ze względu na peryferyjne położenie). Dla zwiększenia dochodów rolników w regionach górskich, bardziej niż na innych obszarach, zasadnicze znaczenie ma dążenie do zapewnienia jakości, autentyczności i oryginalności produktów oraz ustanowienie mechanizmów udoskonalenia produkcji i struktur w sektorze rolno-spożywczym, osiągając tym samym większą wartość dodaną. Bardzo wiele oznaczeń pochodzenia wywodzi się z obszarów górskich.

4.6.7.2 Odpowiednia ochrona górskich produktów spożywczych wysokiej jakości, równoznaczna z poczuciem zaufania konsumentów i odpowiednim docenieniem pracy producentów, jest jednym z głównych zadań, jeśli chodzi o przyszłość rolnictwa górskiego. Komitet jest sygnatariuszem Europejskiej karty górskich produktów spożywczych wysokiej jakości⁽¹⁰⁾ oraz wyraża nadzieję, że instytucje wspólnotowe poprą tę inicjatywę.

4.7 Integracja polityki rolnej i regionalnej w celu zagwarantowania ich większego oddziaływania na obszary górskie

4.7.1 Europejska polityka regionalna ma dla przykładu wymiar wiejski, który może zostać rozbudowany, zawiera przy tym także cel spójności terytorialnej, o którym prawie nie wspomina WPR. Oba kierunki polityki, właściwie skoordynowane, mogą mieć istotny i pozytywny wpływ na zrównoważony rozwój regionów górskich.

4.8 Pozostałe kwestie do rozważenia

4.8.1 Należy przyjąć wspólną strategię postępowania z dużymi drapieżnikami

4.8.1.1 Hodowla owiec na szeroką skalę w europejskich regionach górskich stała się możliwa dzięki usunięciu dużych drapieżników. Ich ponowne pojawienie się (wilków w Alpach czy niedźwiedzi w Pirenejach) prowadzi do konieczności przeanalizowania tej metody hodowli, w ramach której stada nie są wystarczająco pilnowane.

4.8.1.2 W ramach wielorakich inicjatyw zaproponowano uczciwe rozwiązania, których celem jest pogodzenie praktyk pasterskich w regionach górskich z ochroną dużych drapieżników. Inicjatywy takie istnieją zwłaszcza we Włoszech i w Hiszpanii (skuteczne sposoby ochrony, kompensacje strat, kompensacje dodatkowej pracy wymuszonej wspólną egzystencją z drapieżnikami itp.); powinny one zostać rozwinięte a doświadczenia uzyskane na tej drodze należałoby wprowadzić w pozostałych regionach górskich.

⁽¹⁰⁾ Patrz: strona internetowa: <http://www.mountainproducts-europe.org/sites/euromontana/>

4.8.2 Gospodarka leśna stanowi niezbędne dopełnienie

4.8.2.1 Całkowita powierzchnia lasów w regionach górskich szacowana jest na około 28 milionów hektarów w UE-15 oraz na 31 milionów w UE-25. Ich tempo wzrostu jest wyższe niż w przypadku reszty europejskich lasów; stanowią one także często źródło dodatkowego dochodu na obszarach górskich. W aktualnym kontekście starań o lepsze wykorzystanie biomasy, zwłaszcza dla produkcji energii, mogłaby pojawić się dodatkowa szansa rozwoju zrównoważonego obszarów górskich, pod warunkiem, że sadzenie nowych lasów będzie prowadzone w sposób racjonalny. Wybór gatunków i odmian posiadających odpowiednie właściwości mechaniczne także stworzyłoby szansę dla obszarów górskich i dla rynku produktów drewnianych, pomagając ograniczyć import z krajów trzecich, który może wywołać katastrofy ekologiczne.

4.8.2.2 Z funkcjonalnego punktu widzenia ekosystemy leśne w regionach górskich mają własne cechy charakterystyczne. Co więcej, odgrywają one centralną rolę w regulowaniu wód powierzchniowych i głębinowych i są nadzwyczaj podatne na wpływy zewnętrzne (takie jak zanieczyszczenie, nadmierna populacja dzikich zwierząt, burze czy insekty) oraz pożary, którym ciężiej zapobiegać, i które trudniej kontrolować na obszarach górskich (utrudniony dostęp i/lub szybkie rozprzestrzenianie się pożaru).

4.8.2.3 Równowaga ekologiczna ekosystemów górskich ma znaczenie nie tylko dla samych regionów górskich, lecz także dla obszarów położonych poniżej.

4.8.3 Komitet przyjmuje z zadowoleniem przyjęcie przez Wspólnotę Europejską protokołu rolnego do Konwencji Alpejskiej. W ramach tej inicjatywy Komisja Europejska powinna wspierać współpracę międzynarodową tego rodzaju w odniesieniu do wszystkich europejskich obszarów górskich.

5. Wyspy

5.1 Definicja

5.1.1 W Unii Europejskiej występuje 286 regionów wyspiarskich, zamieszkałych przez ponad 10 mln osób i obejmujących obszar 100 000 km² (co odpowiada ok. 3 % ogółu ludności Unii Europejskiej oraz 3,2 % jej całkowitej powierzchni). Tych 286 wysp zgrupowanych jest w archipelagach, dlatego też można mówić o 30 regionach wyspiarskich. Przykładowo, zgodnie z unijną definicją, Baleary, składające się z czterech wysp, tworzą jeden region wyspiarski. Ogólnie rzecz ujmując, rolnictwo na tych 286 wyspach jest gorzej rozwinięte w kategoriach gospodarczych, niż w Europie kontynentalnej. Wytwarzają one łącznie 2,2 % PKB Unii Europejskiej, co wynosi jedynie 72 % średniej UE.

5.1.1.1 Omawiane tu wyspy leżą zasadniczo w basenie Morza Śródziemnego, ponieważ 95 % wyspiarskiej ludności Europy zamieszkuje te wyspy, zaś jedynie 5 % mieszka na wyspach Atlantyku i wyspach północnych. Jedynie pięć regionów wyspiarskich Morza Śródziemnego (Sycylia, Korsyka, Sardynia, Baleary i Kreta) stanowią dom dla 85 % ludności wyspiarskiej Europy.

5.1.1.2 Mówi się często o kosztach życia wyspiarskiego, rozumianych jako wyższy koszt zamieszkiwania na wyspie. Ale czy aby rzeczywiście koszt taki istnieje? Czy faktycznie produkcja i konsumpcja na wyspie jest droższa od tej na stałym lądzie? Aby odpowiedzieć „tak” na to pytanie musielibyśmy przyjąć założenie, że środowisko naturalne ma wpływ na działalność człowieka a tym samym na rolnictwo. W takim razie mówienie o kosztach życia wyspiarskiego miałoby sens.

5.2 Uwagi ogólne

5.2.1 Jakkolwiek regiony różnią się od siebie pod wieloma szczegółowymi względami, rolnictwo w najbardziej odległych regionach ma dwie wspólne cechy: dualność i zależność. Nowoczesne, „proeksportowe” rolnictwo współistnieje z tradycyjnym rolnictwem niskotowarowym i utrzymuje się wysoki stopień zależności od rynków zewnętrznych, zarówno jeśli chodzi o dostawę materiałów do produkcji na rynek lokalny, jak i rynek zbytu dla lokalnych produktów. Bilans handlowy wyraźnie wskazuje na eksport jednego lub dwóch „specjalistycznych” produktów oraz import szerokiej gamy produktów rolnych do zaspokojenia krajowej konsumpcji.

5.2.2 W każdym razie, rozwój obszarów wiejskich stoi w obliczu a szeregu trwałych wspólnych problemów wynikających w pierwszym rzędzie z geograficznej i gospodarczej izolacji tych regionów, na co nakładają się wspomniane już inne niekorzystne warunki naturalne.

5.3 Uwagi szczegółowe

Regiony te charakteryzują trwałe przeszkody, wyraźnie odróżniające je od regionów kontynentalnych i obejmujące:

5.3.1 Przeszkody ogólne i dotyczące działalności rolniczej:

- odizolowanie od kontynentu,
- ograniczona powierzchnia terenów nadających się do wykorzystania,
- ograniczone zaopatrzenie w wodę,
- ograniczone źródła energii,
- spadek liczby ludności, szczególnie osób młodych,
- niedobór wykwalifikowanej siły roboczej,
- brak klimatu gospodarczego sprzyjającego przedsiębiorczości,
- trudności w dostępie do wysokiej jakości szkolnictwa i służby zdrowia,
- wyższe koszty transportu morskiego i lotniczego oraz infrastruktury,

— problemy z zarządzaniem odpadami.

5.3.2 Przeszkody w działalności rolniczej:

- uzależnienie od jednego sektora gospodarczego oraz sezonowość lokalnych rynków,
- rozczłonkowanie terenu, utrudniające zarządzanie, administrację i rozwój gospodarczy na wyspach,
- ograniczona wielkość rynku,
- odizolowanie od głównych rynków,
- oligopole w zakresie dostawy surowców,
- niedostateczna infrastruktura przetwórcza i marketingowa,
- poważna konkurencja ze strony rozwijającej się turystyki jeśli chodzi o korzystanie z ziemi i wody,
- brak ubojni i przetwórni produktów lokalnych.

6. Regiony peryferyjne

6.1 Definicja

6.1.1 Pewien czas temu Komisja Europejska zdecydowała o przyjęciu wobec tych regionów wspólnej strategii za pośrednictwem programów różnych opcji uwzględniających oddalenie i wyspiarski charakter regionów peryferyjnych (POSEI); POSEIDOM dla francuskich departamentów zamorskich (Martynika, Gwadelupa, Gujana Francuska i Réunion); POSEICAN dla Wysp Kanaryjskich oraz POSEIMA dla Madery i Azorów.

6.2 Uwagi ogólne

6.2.1 Rolnictwo w najbardziej peryferyjnych regionach jest, niezależnie od jego względnego znaczenia dla PKB wytwarzanego w danym regionie (we wszystkich przypadkach przekraczającego średnia unijną), kluczowym sektorem gospodarki (wywierającym pośrednio poważny wpływ na transport i pokrewne rodzaje działalności) o zasadniczym znaczeniu dla równowagi społecznej, stabilności zatrudnienia, zagospodarowania przestrzennego, zachowania dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, a także dla zapewnienia strategicznie ważnych dostaw.

6.3 Uwagi szczegółowe

6.3.1 Ograniczenia o charakterze naturalnym i trudności z zaopatrzeniem w dobra inwestycyjne oraz odpowiednia technologia są przyczyną wysokich kosztów produkcji.

6.3.2 Produkty pochodzące z tych regionów są droższe od wytwarzanych w Europie kontynentalnej i ponadto napotykać na wielkie trudności w konkutowaniu z importem na rynkach lokalnych, ponieważ wspomniane regiony są rozproszone, i nie posiadają odpowiednich możliwości jeśli chodzi o przetwórstwo i marketing. Rosnąca liczba hipermarketów i dużych sieci dystrybucji nie przyczynia się do poprawy tej sytuacji.

6.3.3 Brak korzyści skali będący wynikiem małych i często rozdrobnionych rynków lokalnych, brak struktur partnerskich (spółdzielnie...), niewielka liczba lub wręcz brak ubojni i małych zakładów przetwórczych.

6.3.4 Lokalny przemysł przetwórczy także napotyka podobne bariery rozwoju i nie dysponuje wystarczającą liczbą odbiorców, co sprawia, że wytworzenie wartości dodanej staje się bardzo trudne.

6.3.5 Eksport napotyka podobne trudności: rozproszona i rozdrobniona struktura podaży, niedostatki systemu wprowadzania towarów na rynek oraz infrastruktury, trudności w uzyskaniu dostępu do sieci dystrybucji w miejscu przeznaczenia oraz brak możliwości odpowiednio wczesnego zareagowania na zmiany zachodzące na rynku.

6.3.6 Spadek liczby miejscowej ludności, dotyczący zwłaszcza młodzieży, spowodowany przepływem ludności do innych sektorów gospodarki, w tym zwłaszcza turystyki, lub też całkowitym opuszczeniem regionów wyspiarskich.

6.3.7 Gospodarstwa rolne — w których kluczową rolę odgrywają kobiety — są w przeważającej części niewielkimi gospodarstwami rodzinnymi, polegającymi najczęściej na pracy w niepełnym wymiarze godzin; ekstensywne rolnictwo napotyka poważne przeszkody (nadmierne rozdrobnienie użytków rolnych i problemy z mechanizacją).

6.3.8 Z uwagi na brak dużego sektora przemysłowego rozwój gospodarczy skłania się w kierunku turystyki. Pogarsza to dodatkowo stan środowiska naturalnego i zmusza rolnictwo do konkurencji — i to ze słabszej pozycji — o najlepsze ziemie, wodę i siłę roboczą. Przemieszczenia ludności w kierunku obszarów nadbrzeżnych stwarzają problemy erozji i pustynnienia gruntów.

6.4 Przeszkody w działalności rolniczej

6.4.1 Produkty rolne, takie jak pomidory, owoce tropikalne, rośliny i kwiaty, muszą konkurować na tym samym rynku z podobnymi produktami z innych państw, które zawarły z UE umowy stowarzyszeniowe, takich jak państwa AKP, Maroko oraz państwa korzystające z warunków preferencyjnych.

6.4.2 Programy rolne POSEI nie były wykorzystywane w sposób optymalny, głównie z tego powodu, że niektóre przewidziane w nich środki dopiero niedawno weszły w życie — w związku z tym należy przestrzegać ustalonych pułapów, w ramach których na programy te przeznaczono środki odpowiednio do realizacji wyznaczonych celów.

6.4.3 Nowy system, który ma zacząć obowiązywać wskutek przyszłej reformy wspólnej organizacji rynku bananów i który

służy utrzymaniu dochodów producentów wspólnotowych oraz zatrudnienia, w celu zagwarantowania przyszłości wspólnotowego sektora bananów.

6.4.4 Ostateczne rezultaty negocjacji na forum WTO (proponowane zmiany cel); w razie potrzeby konieczne będzie podjęcie działań służących zapewnieniu rolnikom zatrudnienia i dochodów w przedmiotowych sektorach.

6.4.5 Mając na uwadze środowisko, w jakim znajdują się te regiony, należałoby powołać i wzmocnić system kontroli fitosanitarnych i weterynaryjnych, angażując w nią wszelkie konieczne zasoby kadrowe i techniczne.

7. Propozycje dla regionów wyspiarskich i ultraperyferyjnych

7.1 Komitet docenia znaczenie strategicznego znaczenia rolnictwa w tych regionach, które jest czynnikiem zachowania równowagi społecznej, kulturowej, terytorialnej i ekologicznej oraz zrównoważenia krajobrazowego.

7.2 Na podstawie analizy różnorodnych dokumentów wspomnianych powyżej, Komitet zauważa istnienie przeszkód natury strukturalnej dla rozwoju działalności rolniczej w regionach wyspiarskich oraz ultraperyferyjnych.

7.3 Dlatego też Komitet uważa za konieczne przygotowanie szeregu zaleceń skierowanych do Komisji Europejskiej, wzywając ją do rozwinięcia konkretnych środków w celu przezwyciężenia trudności wynikających z wyspiarskiego lub peryferyjnego położenia, które dotyczą 16 milionów obywateli europejskich, w szczególności zaś stoją na przeszkodzie rozwinięciu działalności rolniczej na tych obszarach.

7.4 W odniesieniu do regionów wyspiarskich i peryferyjnych Komitet wzywa Komisję do poczynienia następujących kroków:

7.4.1 **Przyznanie statusu obszarów rolniczych o specjalnych potrzebach na całości wspomnianych obszarów.** Specyficzne utrudnienia w przypadku rozwoju rolnictwa na wyspach Malta i Gozo ⁽¹⁾ stanowią ważny precedens dla wprowadzenia proponowanego środka na obszarach wyspiarskich i ultraperyferyjnych.

7.4.2 **Ustanowienie systemu pomocy dla transportu produktów rolnych ze wspomnianych obszarów do Europy kontynentalnej, a także w przypadku transportu między wyspami.** Subwencjonowanie kosztów transportu ma za zadanie umożliwienie produktom rolnym z regionów wyspiarskich i ultraperyferyjnych konkurencji na rynkach europejskich na tych samych warunkach, które obowiązują dla pozostałych produktów rolnych UE.

⁽¹⁾ Traktat akcesyjny pomiędzy Republiką Czeską, Republiką Estońską, Republiką Cypryjską, Republiką Łotewską, Republiką Litewską, Republiką Węgierską, Republiką Malty, Rzeczpospolitą Polską, Republiką Słowenii i Republiką Słowacką a Unią Europejską

7.4.3 Przygotowanie **planu gwarantującego jednakowe ceny podstawowych nakładów rolnych** (takich jak opał, karma, maszyny) na omawianych obszarach w celu rekompensaty wyższych kosztów produkcji rolnej na wyspach i w regionach ultraperyferyjnych. Należy dostosować środki do importowania podstawowych produktów karmy zwierzęcej.

7.4.4 Uwzględnienie i zwiększenie współfinansowania przez UE w planach rozwoju obszarów wiejskich, obejmujących budowę konkretnej infrastruktury, oraz inwestowanie w nią, w celu przezwyciężenia trudności wynikających z wyspiarskiego lub peryferyjnego położenia. Plany te obejmują między innymi nawadnianie przy użyciu oczyszczonej wody, infrastrukturę portową i składowanie towarów, pomoc w zakresie marketingu itp.

7.4.5 Stworzenie **specjalnych środków nadzoru i kontroli praktyk oligopolistycznych**, do których dochodzi szczególnie na wyspach — niewielkie rozmiary miejscowego rynku sprzyjają pojawianiu się małej liczby firm dystrybucyjnych, które kontrolują czasami znaczną część handlu. Zwalczenie takich praktyk będzie sprzyjać rozwojowi wolnego rynku na zainteresowanych obszarach.

7.5 Ponadto, w odniesieniu do środków skierowanych konkretnie do regionów wyspiarskich (nie będących regionami ultraperyferyjnymi) Komitet wzywa Komisję do poczynienia następujących kroków:

7.5.1 Przyjęcie **konkretnych programów działań na rzecz wyspiarskich regionów UE, nie będących regionami ultraperyferyjnymi**. Programy te, podobnie jak programy przyjęte dla regionów ultraperyferyjnych ⁽¹²⁾, mają pozwolić regionom

wyspiarskim na uzyskanie wyników zbliżonych do tych, które odnotowało siedem regionów ultraperyferyjnych: w latach 1994-1999 oraz 2000-2006 otrzymały one per capita 33 % więcej środków z funduszy strukturalnych niż pozostali mieszkańcy regionów należących do Celu 1. Pomoc ta ułatwiła wzrost gospodarczy oraz spadek odsetka bezrobotnych na większą skalę niż miało to miejsce w wielu innych regionach UE.

7.5.2 **Zwiększenie** w nowym okresie planowania polityki regionalnej (2007-2013) **wkładu funduszy strukturalnych w całkowite kwalifikowane koszty, tak aby odsetek ten pozostał na poziomie 85 %**, jak ma to obecnie miejsce w przypadku regionów ultraperyferyjnych i najbardziej oddalonych wysp greckich ⁽¹³⁾. Nowy wniosek Komisji ⁽¹⁴⁾ dotyczący wysp (na lata 2007-2013) jest niewystarczający, gdyż ustala ten pułap na 60 %.

7.5.2.1 Umożliwić samorządom terytorialnym uruchomienie programu JEREMIE ⁽¹⁵⁾ w formie funduszy **inwestycyjnych, które mogłyby przyznawać środki finansowe młodym rolnikom pragnącym** rozpocząć uprawy roślin jadalnych.

7.5.3 Komitet proponuje, aby regiony wyspiarskie były traktowane osobno w ramach nowych funduszy strukturalnych.

7.6 Biorąc pod uwagę konsekwencje braku konkretnej strategii dotyczącej pokrywania kosztów życia na wyspach, Komitet wzywa zainteresowane podmioty, tj. rządy, społeczeństwo obywatelskie itd., do połączenia wysiłków w celu utworzenia platformy skupiającej i koordynującej wszystkie wnioski o rozwiązanie problemów, tak aby rolnicy obu płci w dalszym ciągu mieszkali i pracowali w regionach wyspiarskich.

Bruksela, 13 września 2006 r.

Przewodnicząca

Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego

Anne-Marie SIGMUND

⁽¹²⁾ Program POSEIDOM dla francuskich regionów ultraperyferyjnych; POSEICAN dla Wysp Kanaryjskich; oraz POSEIMA dla Azorów i Madery

⁽¹³⁾ Rozporządzenie nr 1260/1999

⁽¹⁴⁾ COM(2004) 492 końcowy

⁽¹⁵⁾ Dzu C 110 z 9.5.2006, sprawozdawca: Antonello Pezzini